

Hessellund Hede – N40, del 3

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Beskrivelse af området	2
2. Udpegningsgrundlag.....	2
3. Foreløbig trusselsvurdering	3
3.1 Søer	3
3.2 Vandløb.....	3
3.3 Terrestriske naturtyper	5
3.4 Arter	6
4. Modsatrettede interesser	6
5. Naturforvaltning og pleje	6
6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper	7
7. Manglende viden og yderligere vidensbehov	7
8. Bilag.....	7
9. Kildehenvisning.....	7

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Hessellund Hede omfatter habitatområde 227 (se tabel 1.1).

Tabel 1.1. Oversigt over de habitatområder, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom NATURA 2000 områdets samlede areal er oplyst. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Nr.	Navn	Areal (ha)
H227	Hessellund Hede	1123
	Samlet Natura 2000 område	1123

Af NATURA 2000 områdets samlede areal på 1123 ha, består området af enkelte mindre søer, enkelte vandløb og ca. 1120 ha landareal. Området ligger på begge sider af den gamle grænse mellem Viborg og Ringkøbing amter.

Området kan karakteriseres som et stort og ret fladt hedeområde med stedvis opdyrkede partier. Arealet er et af landets største med sammenhængende lyngheder. Området ligger op til Karup Flyveplads og omfatter en del af et stort militært øvelsesområde. I området er anlagt flere civile skydebaner og området bruges til træning af politiet og af politihunde. Militæret bruger selv området bl.a. til sprængningsareal. Området er domineret af tør hede, hvoraf en del er tilgroet med græs og træopvækst, som dog vil blive fjernet i forbindelse med en igangværende pleje jf. drifts og plejeplanen for området.

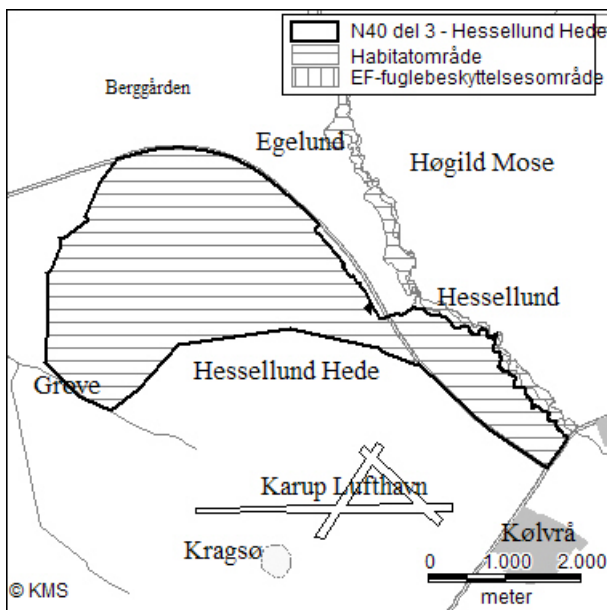

Fig 227.1. Habitatområde 227

Inden for habitatområde 227 ligger ingen fredninger.

Inden for natura 2000-området findes der en række arealer som er beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. På kortmaterialet kan man se hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringer.

2. Udpegningsgrundlag

Som det fremgår af tabel 2.1 og 2.2 er habitatområde 227 udpeget af hensyn til 5 habitat-naturtyper og 1 art.

Tabel 2.1. Oversigt over de naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 227.¹⁾ Indgår i NOVANA, *Prioriteret naturtype. 1) data stammer fra den regionale overvågning, 2) data stammer fra kommunerapporten "Miljøtilstanden i vandløbene i Karup kommune, rapport nr. 99 i Miljøserien, 1990, 3) data stammer fra rapporten "Fiskeundersøgelse i Karup å udarbejdet for Viborg Amt 2003-04, 4) data stammer fra udsætningsplanen for Karup å. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk, 5) data stammer fra Vandrammedirektivets basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005, 6) data stammer fra NOVANA kortlægningen (2004-05). Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Antal forekomster	Kortlagt areal (ha)	Kilde
3110	Lobeliesø	Ikke kortlagt		1)
3260	Vandløb	2	2 stationer	1)2)3)4)5)
4010	Våd hede ¹⁾	0	0	
4030	Tør hede ¹⁾	10	478	6)
6230	*Surt overdrev	2	4,5	6)

Tabel 2.2. Oversigt over de arter, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af NATURA 2000 områdets internationale naturbeskyttelsesområder. 1) data stammer fra NOVANA overvågningen 2004. De potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet.

Nr	Artsnavn	Antal forekomster/bestand	Areal (ha)/vandløb (km)	Kilde
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	?	0,5 ha vandflade	1)

I 2004 og 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområderne. I forhold til Skov- og Naturstyrelsens Drifts- og plejeplan for området er der ikke under de to amters kortlægning af området konstateret arealer med naturtype 4010-våd hede og der er kun registeret ret små arealer med surt overdrev 6230. Forskellene kan skyldes forskellige kriterier for klassificering af arealerne og de "manglende" arealer er alle kortlagte som 4030-tør hede. Gennem årene er der indsamlet en del data om beskyttede naturtyper i forbindelse med administrationen af naturbeskyttelsesloven. Oplysningerne om søer og vandløb bygger udelukkende på den viden, der er indsamlet gennem årene ved et generelt tilsyn og overvågning, som er udført regionalt og ved det nationale overvågningsprogram. Andet tilgængelige materiale om Natura 2000 området fremgår af litteraturlisten bagest.

3. Foreløbig trusselvurdering

På baggrund af de tilgængelige data om naturtyper og arters forekomster er forekomsten af arter og naturtyper beskrevet overordnet, og der foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Natura 2000 området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået i det følgende afsnit 3.

3.1 Søer

I habitatområde 227 er der ingen større søer. Der findes dog en række mindre søer og vandhuller, der formodes at være naturtype 3110 (lobeliesøer). Disse er dog ikke kortlagt.

3.2 Vandløb

I habitatområde 227 findes 2 målsatte vandløb/vandløbsstrækninger. Amtet vurderer, at disse vandløb kan kategoriseres som værende naturtype 3260 (vandløb).

Amtets data er imidlertid indsamlet i forbindelse med faunaprøvetagning efter Dansk Vandløbs Fauna Indeks, og er således ofte indsamlet meget tidligt på året i februar og marts måned, hvilket vil sige før en

række plantearters vækstsæson. På baggrund af disse data er det derfor ikke muligt, at give en dækkende vurdering af karakteristiske plantearters udbredelse og hyppighed i vandløbene.

Tilstedeværelsen og arts-karakteristik af diverse fiskearter er klarlagt i rapporten "Fiskeundersøgelse af Karup å 2003-2004" 2).

Alle oplysningerne, som skal benyttes ved udfyldning af "Bilag 2 (Vandløbs registreringer) til vejledningen til amterne om udarbejdelse af Natura 2000-basisanalyse, Skov- og Naturstyrelsen, 2005" kan findes i Winbio databasen.

Generelt kan vandløbene i habitatområde 227 karakteriseres som regulerede vandløb med dårlige fysiske forhold. Dette betyder, at vandløbene i hovedtræk fremstår som fauna og flora fattige vandløb med kun lidt fysisk variation. Endvidere er området plaget af okker tilstrømning til vandløbene.

Trusselsvurdering

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det for alle målsatte vandløb vurderet om hver enkelt vandløb er i risiko for ikke at overholde den i regionplanen fastsatte målsætning i 2015. I vandrammedirektivets basisanalyse er der desuden vurderet, hvilke påvirkninger der formentlig er årsag til den manglende målsætningsopfyldelse. Vandrammedirektivets risikoanalyse anvendes som en foreløbig trusselsvurdering for vandløbene i habitatområdet.

I vandrammedirektiv sammenhæng arbejdes med følgende trusler B = trusler der kan resultere i en biologisk påvirkning (eks. regulering og tilledning af spildevand), FM = trusler der resultere i en fysisk morfologisk påvirkning, KH = trusler der resulterer i en kvantitativ hydrologisk påvirkning, MFS = miljøfarlige stoffer og sidst N = næringssalte.

Hvis et vandløb i vandramme direktivets basisanalyse del 1, er blevet karakteriseret som enten "reguleret" eller "vedligeholdt", så har man vedtaget, at karakteriserer truslerne imod vandløbet som både B, FM og KH i vandramme direktivets basisanalyse del 2.

I habitatområde 227 er der i vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 2 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015:

Tabel 3.2.1. Vurdering af de 16 vandløb/vandløbs-strækninger tilstand pr. 22. december 2015 jf. vandrammedirektivets basisanalyse del 2

Antal vandløb/vandløbsstrækninger	Kategori	Forklaring
-	I a	Det er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål nås.
1	I b	Tilgængelige data indikerer ikke risiko for at gældende regionplan mål ikke nås, men kvaliteten og anvendeligheden af de tilgængelige data kan forbedres.
-	II a	Det er muligt, at gældende regionplan ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
1	II b	Det er sandsynligt, at gældende regionplan mål ikke nås, men hvor yderligere karakterisering og eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger.
	II c	Der er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål ikke kan nås.
I alt 2		

Der henvises til vandrammedirektivets basisanalyse del 2 for yderligere detaljer /4/.

3.3 Terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af de 3 terrestriske, lysåbne naturtyper i udpegningsgrundlaget er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturerne samlede omfang registreret på en tre-trins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Trusselsvurdering

Tabel 3.3.1 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Naturtyper med udbredte positive strukturer og ingen negative strukturer er veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nævneværdige trusler, mens naturtyper uden positive strukturer og udbredte negative strukturer er dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere trusler.

Tabel 3.3.1. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægtet for polygonernes arealer. Strukturerne er beskrevet i Fredshavn (2004).

Strukturer				Strukturer			
Positive				Negative			
	I	S	U		I	S	U
U	16	17	27	U			
S		38	2	S		5	
I				I	95		
4030 Tørre dværgbusksamfund (tør hede)				6230 *Artsrige overdrev eller græsheder på sur bund			

Af tabel 3.3.1 fremgår, at naturtypen 4030 har flest positive, men også og en del negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som stor aldersvariation i hedelyng og hedelyng er dominerende plante. De negative strukturer er angivet som dominans af blåtop og bølget bunke. Naturtypen 6230 har helt overvejende mangel på både positive og negative strukturer. De positive strukturer for denne naturtype er beskrevet som forekomst af store fritliggende sten, engmyretuer, enkelte træer og buske med fodpose og forekomst af dværgbuske. De negative strukturer er beskrevet som næringsberiget, domineret af rajgræs, kvik, agertidsel, fuglegræs og enårig rapgræs (Fredshavn, 2004).

Tilgroning

Tilgroning kan vurderes ud fra områdernes udnyttelse til græsning / høslet, vegetationens højde, dækningsgraden af vedplanter og forekomst af negative strukturer, der har relation til tilgroningen. I forbindelse med kortlægningen er behovet for plejeindsats vurderet, jfr. 3.3.2.

Tabel 3.3.2 Kategorierne af plejeindsatser

Kategorier	Indsatsens omfang
1.	Ingen indsats nødvendig
2.	Mindre indsats i en kortere årrække
3.	En større indsats i en kortere årrække
4.	Betydelig indsats i en længere årrække
5.	Omfattende og langvaring indsats

I tabel 3.3.3 er opgjort et behov for plejeindgreb, svarende til kategori 3 eller større indsats.

Tabel 3.3.3 Arealer i de enkelte habitatnaturtyper, hvor der skønnet behov for pleje svarende til kategori 3 eller mere. Antal områder, samlede areal i ha og % af naturtypen.

Naturtype	Antal områder	Areal, ha	% af samlede
4030	6	323	67
6230	2	4,5	100

Der er ved registreringerne vurderet, at 67 % af det samlede areal med 4030 (tør hede) har behov for en større plejeindsats i en kortere årrække eller mere. Ingen af de kortlagte hedearealer afgræsses. Hele Arealet med 6230 surt overdrev har behov for en større plejeindsats i en kortere årrække eller mere. Ingen af arealerne afgræsses.

Invasive plantearter

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og derved fortrænge det naturlige plante- og dyreliv.

Det er ved registreringerne konstateret, at på naturtyperne 4030 (tør hede) og 6230 (surt overdrev) findes de invasive arter hhv. bjerg-fyr og glansbladet hæg. Med en samlet dækning på under 10 % og udgør de dog ikke p.t. en trussel for naturtypen. For de øvrige naturtyper er truslen af mindre omfang.

Arealmæssige ændringer

Det er ikke muligt ud fra registreringerne at vurdere om der er arealmæssige ændringer i form af f.eks. arealmæssige reduktioner e. lign..

3.4 Arter

Odder

Bestand:

Habitatområde 277 indeholder ikke vandløb af en størrelse og kvalitet, der vurderes at kunne danne grundlag for forekomst af odder. Tilsvarende er der kun et meget lille areal med vandflade – en kunstig sø på ca. 0,5 ha inde i området. På denne baggrund vurderes odderen forekomst i området som usikkert.

Arten blev ikke eftersøgt i området ifm. NOVANA-overvågningen i foråret 2004. Der blev dog fundet en del spor og efterladenskaber i Karup Å's hovedløb umiddelbart øst for habitatområde 227.

Foreløbig trusselsvurdering:

Der vurderes ikke at være nogen fast bestand og dermed trusler for arten i habitatområde 227.

Potentielt levested: Potentielle levesteder ses på kortet (227.1355). Det potentielle levested er en lille kunstig sø på ca. 0,5 ha beliggende ca. 130 m vest for Karup å.

4. Modsatrettede interesser

Der ses ikke at forekomme modsatrettede naturinteresser i området.

5. Naturforvaltning og pleje

Jf. Skov- og Naturstyrelsens drifts- og plejeplan skal læhegn af hvidgran snarest fjernes, heden skal plejes ved regelmæssige afbrændinger, således at alle hede- og overdrevsarealer bør plejes mindst en gang indenfor den kommende 15-årige periode (op til 100 ha årligt). Landbrugsdriften bør jf. Skov- og Naturstyrelsen ophøre på arealerne nord for Grove rullebane, ny- og gentilplantning af skov bør ophøre og alle eksisterende småskove og krat bør fjernes.

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

Af tabel 6.1 fremgår, hvilke naturtyper, som er registreret, men ikke indgår i udpegningsgrundlaget, arealstørrelsen og antallet af lokaliteter for hver naturtype.

Tabel 6.1. Naturtyper, der er registreret, men ikke medtaget i udpegningsgrundlaget. Data 1) stammer fra NOVANA kortlægningen (2004-05) Prioriteret naturtype. Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Antal forekomster	Kortlagt areal (ha)	Kilde
6410	Tidvis våd eng	1	4	1)
7220	*Kildevæld	1	1	1)
7230	Rigkær	>1	1	1)

7. Manglende viden og yderligere vidensbehov

Søer: Som i vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun de særskilt målsatte søer og søer over 5 ha. Alle vandhuller og småsøer mangler derfor i denne basisanalyse.

Vandløb: I vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun målsatte vandløb, alle øvrige vandløb mangler derfor i denne basisanalyse.

Der er ikke udført feltundersøgelser med specielt henblik på, at kunne fastslå udbredelse og diversitet af vandløbsplanter i habitatområdet. Derfor er udbredelse og diversitet af vegetationen meget dårligt kendt. Den er baseret på den information der kan læses ud fra skemaer udfyldt i forbindelse med udtagning af vandløbsfauna prøver. Ofte er disse prøver udtaget meget tidligt på året (feb.-april) hvilket er et dårligt tidspunkt når det gælder om at bestemme planternes udbredelse. Endvidere er de pågældende faunaundersøgelser stationsvise undersøgelser, og repræsenterer derfor ikke en længere vandløbsstrækning.

Terrestriske naturtyper:

Grænserne for habitatnaturtyperne kan være svære at sætte, hvis området f.eks. er præget af tilgroning. I mange tilfælde er de mest tilgroede områder ikke medtaget i kortlægningen. Naturtyper i udpegningsgrundlaget udover de 18 NOVANA naturtyper er ikke kortlagte eller kun sporadisk.

8. Bilag

Kort over naturtyper og arters levesteder kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

- 1: Miljøtilstanden i vandløbene i Karup kommune, rapport nr. 99 i Miljøserien, 1990.
- 2: Fiskeundersøgelse i Karup å 2003-2004, rapport udarbejdet for Viborg Amt.
- 3: Udsætningsplan for Karup å. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk.
- 4: Vandrammedirektiv basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005
- 5: Fredshavn (2004). Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper.
- 6: Drifts og plejeplan for Flyvestation Karup 1998-2012. Skov- og Naturstyrelsen 2001